

Exploitiemodel de Bibliotheek op school primair onderwijs

Om in onze samenleving mee te kunnen doen, is het belangrijk taalvaardig en mediawijs te zijn. Het programma de Bibliotheek op school primair onderwijs (po) stimuleert kinderen om meer te lezen en leert ze verstandiger om te gaan met het internet, social media en games. Om bibliotheken te ondersteunen bij de uitvoering van dit leesbevorderingsprogramma, is een exploitiemodel ontwikkeld. Dit model geeft inzicht in de kosten en strategische keuzes die horen bij het programma.

Exploitiemodel

Voraf inzicht in de kosten

Lang niet altijd is van tevoren helder wat de implementatie van een programma kost. Het exploitiemodel zorgt ervoor dat de kosten van de Bibliotheek op school po wél duidelijk zijn, nog voordat het programma start. Bovendien toont het model niet alleen de kosten in de startfase, maar ook in de jaren daarna. Zo is in één oogopslag duidelijk wat de introductie van dit programma betekent voor de begroting van de Bibliotheek en andere betrokken partijen, zoals het onderwijs en de gemeente.

Een troef in gesprek met gemeente en primair onderwijs

Hoe belangrijk het stimuleren van de taalontwikkeling van kinderen is, wordt door steeds meer partijen gezien. Het is echter vaak minder zichtbaar hoeveel een goed leesbevorderingsprogramma precies kost. Het exploitiemodel van de Bibliotheek op school po brengt hier verandering in. Het model geeft niet alleen inzicht in de financiële kant van het programma, maar laat ook zien hoe de kosten zijn opgebouwd en welke inhoudelijke keuzes daarbij mogelijk zijn. Hierdoor wordt het gesprek tussen de Bibliotheek en haar partners makkelijker en constructiever.

Precisie door ervaring

Het exploitiemodel geeft een vrij precies beeld van de kosten. Dit is mogelijk doordat het model gebruik maakt van landelijke adviesnormen die zijn gebaseerd op jarenlange ervaring met de Bibliotheek op school po. Het nemen van innovatieve stappen kan door het model dus financieel nauwkeurig worden onderbouwd.

Monitoring eenvoudiger door helderheid gegevens

Bij het uitvoeren van programma's hoort ook het monitoren van resultaten en ontwikkelingen. De Bibliotheekmonitor is het landelijk instrument van de Koninklijke Bibliotheek dat in kaart brengt hoe bibliotheken hun maatschappelijke functie invullen. Om dit landelijke beeld te kunnen schetsen, zijn de gegevens van individuele bibliotheken nodig. Het exploitiemodel de Bibliotheek op school po helpt bibliotheken om financiële vragen uit de Bibliotheekmonitor te beantwoorden.

Berekening in drie stappen

In het exploitiemodel worden alle hoofdkosten, zoals kosten voor formatie en collectie, op een gestructureerde manier in beeld gebracht. Met een paar muisklikken kan al een eerste globale indicatie van de kosten worden gegeven. Om een nauwkeurige berekening te maken zijn slechts drie stappen nodig:

Stap 1: verschillende posten invullen met aantallen, bijvoorbeeld aantal kinderen en vormen van dienstverlening.

Stap 2: landelijke adviesnormen naast eigen normen leggen en bepalen of van landelijke adviesnormen wordt afgeweken (en zo ja, hoe precies).

Stap 3: strategische keuzes maken, zoals bepalen welke kosten de Bibliotheek betaalt en welke kosten bij de school (of een andere partij) terechtkomen.

“Zeker als je met een grote hoeveelheid scholen tegelijk werkt, helpt het model enorm om het overzicht te bewaren. Het model geeft een goed beeld van alle verschillende onderdelen en hoe deze onderdelen vertaald worden naar de kosten voor jezelf en je partners. Je kunt meteen zien wat een verandering van input betekent voor een offerte. Ik kan me niet voorstellen zonder het exploitiemodel te moeten werken!”

- IRENA DUMANCIC, MANAGER EDUCATIE BIJ BIBLIOTHEEK LEK & IJSSEL

Exploitiemodel de Bibliotheek op school primair onderwijs

Bijzonderheden

Bruikbaar voor zelfstandige scholen én binnen Brede Schoolcombinatie

Het exploitiemodel kan worden gebruikt voor zelfstandige scholen die met de Bibliotheek op school werken. Waar de school onderdeel is van een Brede School die tevens met BoekStart in de kinderopvang werkt, kan dit exploitiemodel ook worden toegepast. Voor het combineren van de resultaten van het exploitiemodel van de Bibliotheek op school en van BoekStart in de kinderopvang is een apart spreadsheet beschikbaar.

Verskillende varianten van het model voor verschillende situaties

Niet elke Bibliotheek die werkt met de Bibliotheek op school po heeft te maken met dezelfde situatie. Daarom bestaan er drie varianten van het exploitiemodel. Met de eerst variant (genaamd 'Exploitiemodel nieuwe de Bibliotheek op school po') kan per school worden berekend wat de kosten zijn. Met de tweede variant (genaamd 'Exploitiemodel groep scholen de Bibliotheek op school po') kan voor een groep scholen, bijvoorbeeld alle scholen binnen een gemeente of een scholenkoepel, een berekening worden gemaakt. De derde variant kan worden gebruikt voor het berekenen van de kosten van een bestaande samenwerking voor een nieuwe periode (genaamd 'Exploitiemodel borging de Bibliotheek op school po').

Voor wie is het exploitiemodel ontwikkeld?

Het model is een intern instrument voor bibliotheken. Omdat in het exploitiemodel inhoud en bekostiging bij elkaar komen, is het aan te raden het model te laten invullen door een inhoudelijk specialist én iemand van de afdeling financiën en/of de directie.

Waar vind je het exploitiemodel?

Dit model en andere exploitiemodellen zijn te vinden in de toolkit op de website van de Bibliotheek op school. Via de POI-coördinator kun je het wachtwoord opvragen om toegang te krijgen tot het model. www.pro.debibliotheekopschool.nl

Door wie is het exploitiemodel ontwikkeld?

Het exploitiemodel is ontwikkeld in opdracht van Stichting Lezen, vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek)¹, door de Stichting Samenwerkende POI's Nederland (SPN).

De voordelen op een rij

- Vooraf inzicht in de kosten
- Een ruwe berekening in een paar muisklikken
- Nauwkeurige berekening mogelijk
- Inzicht in kosten van startfase én jaren daarna
- Financiële gevolgen strategische keuzes direct helder
- Troef in het gesprek met gemeente en primair onderwijs
- Hulp bij invullen Bibliotheekmonitor
- Bruikbaar voor zelfstandige scholen én binnen Brede Schoolcombinatie
- Verschillende varianten van het model voor verschillende situaties

Meer informatie over leesbevordering

- Website de Bibliotheek op school voor bibliotheekprofessionals www.pro.debibliotheekopschool.nl
- Website de Bibliotheek op school voor ouders en leerkrachten www.debibliotheekopschool.nl
- De Bibliotheek op school po: factsheet, goede voorbeelden en effecten www.lezen.nl
- Website met activiteiten, nieuws en onderzoek over de Bibliotheek op school po www.lezen.nl
- Website BoekStart voor ouders www.boekstart.nl
- Website BoekStart en BoekStart in de kinderopvang voor professionals www.boekstartpro.nl
- Leesmonitor (onderzoek naar lezen, leesbevordering en literatuureducatie) www.lezen.nl

Colofon

© Stichting Lezen (2023)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek).

Tekst: Hermien Lankhorst

Vormgeving: Judith Schoffelen en Erik olde Hanhof

¹ BoekStart en de Bibliotheek op school zijn ontwikkeld door Stichting Lezen, in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek. De bibliotheeksector voert beide programma's uit. De programma's worden onder de noemer Kunst van Lezen gefinancierd door het ministerie van OCW.